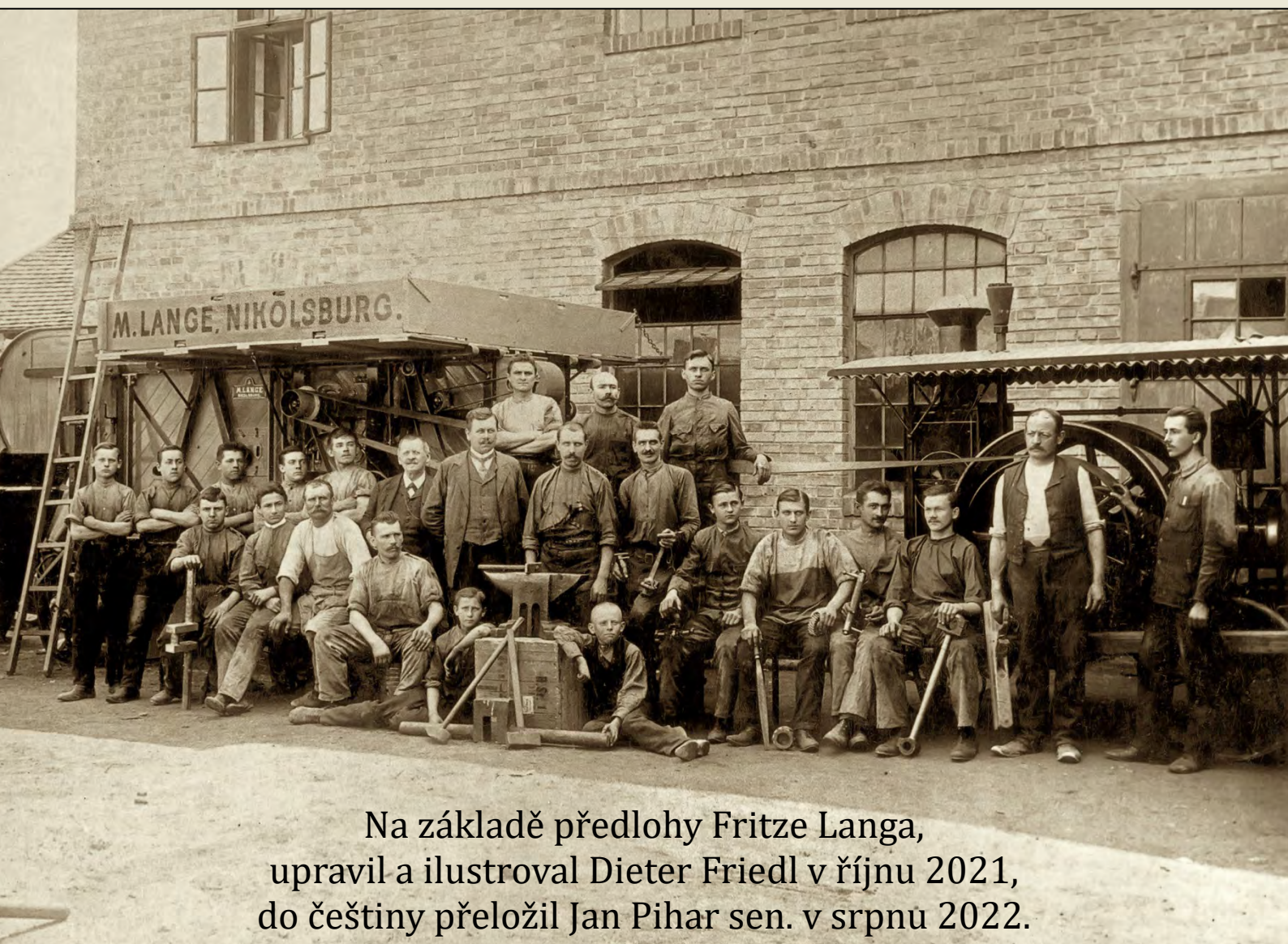

Továrny
na zemědělské stroje
M. Lange a F. Lange
v Dürnholz (Drnholci),
Nikolsburg (Mikulově)
a Laa an der Thaya

Na základě předlohy Fritze Langa,
upravil a ilustroval Dieter Friedl v říjnu 2021,
do češtiny přeložil Jan Pihar sen. v srpnu 2022.

Die Landwirtschaftlichen Maschinenfabriken M. Lange und F. Lange in Dürnholz, Nikolsburg und Laa an der Thaya

Nach einer Vorlage von Fritz Lange
bearbeitet und bebildert von Dieter Friedl im Oktober 2021,
ins Tschechische übersetzt von Jan Pihar sen. im August 2022.

Předmluva Fritze Langeho

Továrny na zemědělské stroje M. a F. LANGE v Dürnholz (Drnholci) a Nikolsburg (Mikulově)

Továrny na zemědělské stroje M. a F. LANGE v Dürnholzu a Nikolsburgu Již více než třicet let stojí v Südmährerhofu zvláštní vzpomínka v Niedersulz, který mohou návštěvníci vidět i po předělání v posledních dvou letech.

F. LANGE NIKOLSBURG je psán velkými písmeny na všech stranách červeného stroje, který je někdy dokonce zaměňován s Feuerwehrauto. Jedná se o třídící stroj typu LD 28" **s rázovou tyčí** postavený v roce 1940 s trojitým čištěním větru a síta a třídícím válcem. **Franz a Gerlinde Wolfovi ze Steinebrunnu** u Drasenhofenu získali tento stroj letos a používali ho pro smluvní mláčení téměř padesát let, než byl v roce 1990 použit v „Časopis veteránů zemědělských strojů“, byl nabízen jako dárek.

„Mlátička na rozdávání“

Tento objev měl elektrizující účinek na mého otce **Friedricha Langeho**, narozeného v Nikolsburgu v roce 1911 – se svým bratrem Ferdinandem jun. Majitel společnosti. Navrhl tento stroj jako mnoho jiných produktů. Brzy nám bylo jasné, že **stodola na Jihomoravské farmě** bude ideálním úložištěm pro tuto poslední kopii zaniklé jihomoravské firmy.

Obr. 1 Stodola u Südmährerhofu v muzejní obci Niedersulz.

Před mlátičkou následovala vzrušující přeprava na podvalníku, stejně jako čištění, restaurování a doplnění chybějících dílů – spolu se **secím strojem** z továrny v Dürnholz – více než dvacet let dřímál v zamčené stodole Südmährerhofu. Přátelé a příbuzní, kteří chtěli tyto vzácné kousky vidět, bohužel stáli před zavřenými branami.

V návaznosti na nápad **Saschy Windholze**, předělána Stodola byla otevřena pro návštěvníky, mnoho zbytečných věcí bylo odstraněno a oba stroje byly uvedeny do správného stavu. To byl také důvod, proč jsme tam představili krátkou historii firmy.

Vídeň, dopoledne 25. říjen 2021.

Fritz Lange

Ze Saska na jižní Moravu

Historie rodu Langů na jižní Moravě se začala psát kolem roku 1812, kdy zednický tovaryš **Johann Gottlob Lange**, narozený ve Frankensteinu v Sasku, přišel do Dürnholzu [Drnholec]. Udělal „dobrý zápis“ a oženil se s **Franziskou Jeřábkovou**, dcerou k. k. Výběřčí mýta na mostě přes Dyji. Jeho syn **Johann** zdědil po matce dům Gaisberg 207, později Fabriksgasse 13 v Dürnholzu a zřídil zde zámečnickou a kovářskou dílnu. **Johann Lange** měl čtyři syny, z nichž všichni se ve Vídni vyučili zámečnictvím.

Obr. 2 Matthias Lange v galavečoně FF Dürnholz, kolem roku 1910.

Mathias, nejstarší, převzal po putujících letech zámečnickou dílnu svého otce, která se později stala první továrnou na stroje na Dürnholzově Gaisbergu.

V roce 1874 se stal spoluzakladatelem [sboru dobrovolných hasičů Dürnholz](#), v roce 2014 se slavil u příležitosti 140. výročí založení – velký festival hasičů. Od tohoto výročí je jeho hrob – jako jeden z mála dochovaných německých hrobů – udržován jako čestný hrob Dürnholzer Feuerwehr. Tři mladší bratři se přestěhovali do Vídně – Johann a Josef Lange založili ve Währingu továrnu na protipožární trezory a tankové pokladny a Karl Lange založil továrnu na kuchyňské stroje v Alsergrundu. Obě společnosti lze nalézt v adresáři Lehmannových adres až do roku 1930, ale dnes již neexistují.

Mechanizovaná zámečnická dílna M. Lange s parním provozem v Dürnholzu

Mathias Lange, který se ve skutečnosti vyučil zámečníkem, rozvinul podnikání svého otce s velkou energií do vzkvétající společnosti, která reagovala na potřeby rolnických farem. Rozšířil jak centrálu v Dürnholzu, tak výrobní program. Kromě dosud vyráběných menších strojů, jako jsou **secí stroje**, **vinné lisy** a **čerpadla**, začal vyrábět **mlátičky**, pro které neměl v té době také potřebná pohonná zařízení, musel nové vytvářet. V prvních dnech to byly ruční a kotlové pohony. Výsledkem byly rozzlobené protesty dělníků proti mlátičkám, které se v té době stěhovali z farmy na farmu téměř po celý rok a obávali se, že se stanou nezaměstnanými. Výroba parních strojů byla také údajně vyzkoušena v Dürnholzu. V každém případě parní stroj se statickým kotlem pak také poháněl provozy koncem 19. století.

Obr. 3 Výkres továrny na zemědělské stroje M. Lange v Dürnholzu, 1938.

Pobočka M. Lange v Laa an der Thaya

Kolem roku 1880 založil Mathias pobočku v Laa an der Thaya na Nordbahnstraße 28, ze které se obchodovalo s Dolním Rakouskem a dokonce i s Maďarskem.

Obr. 4 Pobočka v Laa/Thaya.

Vedení této větve převzala jeho dcera **Maria Lange, provdaná za Fosska**. Její syn Bruno Fossek, městský radní Laa a. d. Thaya, provozovala až do roku 1970 obchod se zemními stroji firmy M. Lange po dlouhou dobu, ale od roku 1945 se stroji jiných výrobců, protože továrny v Dürnholzu a Nikolsburgu byly vyvlastněny a uzavřeny. Jeho dcera Marianne Fossek byla manželkou rakouského ministra financí a prezidenta Rakouské národní banky **Dr. Stephana Korena**.

Mathias Lange,
erste landwirthschaftliche Maschinenfloßerei mit Dampfbetrieb in Dürnholz
(südliches Mähren)

erzeugt alle in die Landwirthschaft einschlagenden Maschinen und Geräthe und empfiehlt seine von ihm hier eingeführten Weinpressen mit Eisen-Construktion (2 bis 25 Eimer Schüttung) sowie auch alle Gattungen Spindeln von 2" bis 4" Stärke und gebe als Selbst-Erzeuger für sämtliche Erzeugnisse vollste Garantie.

Um rechtzeitig liefern zu können bitte die Herren Reflektanten um recht baldige Bestellung. — Preis = Courante auf Verlangen gratis.

Obr. 5 Novinový inzerát strojního zámečníka Mathias Lange z roku 1887.

Mathias Lange,
mechanische Schlosserwerkstätte mit Dampf-
betrieb in Dürnholz,
nur alleiniger Selbsterzeuger von landwirthschaftlichen
Maschinen im Bezirke Nikolsburg,
empfiehlt sein großes Lager von fertigen

Spindeln und Weinpressen

in 5 Größen, von 4 bis 25 Eimern Schüttung, Press-
spindeln bis 4 Zoll Stärke, Säemaschinen.

Vertretung für Nikolsburg bei den Herren Gebrüder
Krafauer, Eisenhandlung.

Für meine Erzeugnisse übernehme die vollste Garantie.

Zahlung nach Uebereinkommen.

Obr. 6 Novinový inzerát „Vřetena a vinné lisy“ firmy Mathias Lange z roku 1887.

Pobočka M. Lange v Nikolsburgu

V roce 1901 byla založena druhá pobočka společnosti v Nikolsburgu [Mikulov] v Unteren Bahnhofstraße 20. **Ferdinand Lange sen.**, syn Mathiasův, převzal vedení. Poloha na železnici a na brněnské Reichsstraße významně usnadnila dodávky i prodej jejích výrobků. Ferdinand se v roce 1908 ve vídeňském votivním kostele oženil s **Benediktou Beiglovou**, nejmladší dcerou velkoobchodníka s vínem, člena zemského sněmu a starosty Oberwisternitz [Horní Věstonice] **Josefa Beigla**.

Mimochodem, Josef Beigl byl bratrancem pozdějšího státního kancléře a spolkového prezidenta Dr. Karla Rennera, který se narodil v sousedním městě Untertannowitz [Dolní Dunajovice] a navštěvoval střední školu v Nikolsburgu. → Viz také »[Beigl-Kreuz in Oberwisternitz](#)«.

Obr. 7 Mathias a Ferdinand Lange sen. se zaměstnanci v pobočce Nikolsburg, kolem roku 1907.

Ferdinand Lange starší si byl vědom toho, že pohon Göpel již nebude stačit pro větší zemědělské stroje a že pro jejich provoz jsou nejvhodnější nové spalovací motory. Byl tak fascinován motorizací, že nejen začal navrhovat a stavět vzduchem chlazené, horizontální motory, ale také se již zabýval novými vznětovými motory. Existovaly typy motorů od 2 do 30 koní. Jako automobilový fanoušek vlastnil již v roce 1910 dvoudílný vůz Puch Doctor. S motorem tohoto vozu provozoval na zkušební bázi samohybnou sekačku na obilí, ale slabý motor byl schopen pohybovat těžkým železným rámem s širokými železnými koly jen těžce.

Zpočátku měl ambice vyvinout magneto zapalování sám. Později se rozhodl koupit zapalování od Denes & Friedmann, zástupce společnosti Bosch v Monarchie. Nyní motory konečně fungovaly, pokud byly v té době vůbec spolehlivé. K nápravě nedostatečné spolehlivosti již v té době existoval mobilní zákaznický servis. Byl to **Josef Killitschka** z Dürnholzu, známý mezi Nikolsburgem a Zellerndorfem pod jménem „Benzinschani“, který byl během mláčením neustále na silnici s kolem.

V [dopise Ferdinand Lange](#) společnosti „Ruppert Moser & Genossen“ v Bernhardsthalu z roku 1914, který byl získán zpět v roce 2021, jsou pokryty náklady na dva izolační kotouče zapalovacího kolíku, nezbytné cestovní a opravárenské náklady z let 1913 a 1914, ale s odkazem na podepsanou záruční doložku, ale požadovanou zákazníkem.

Putovní kina také nakoupila malé motory o výkonu 10 koní, aby vyrobila potřebnou elektřinu pro obloukovou lampu a projektor s dynamem. To bylo v té době něco vzrušujícího a nového a Ferdinand Lange st. tyto požadavky s radostí přijal.

Nikolsburg se stává sídlem společnosti F. Lange

Od roku 1911 převzal vedení společnosti Ferdinand starší a Nikolsburg se stal sídlem společnosti, která měla hrdý titul **Erste Südmährische landwirtschaftliche Maschinen- und Motorenfabriken F. Lange**. S inzeráty ve znojemských a vídeňských denících hledal Ferdinand zkušené strojní montéry a montéry, kteří by stavěli jeho motory. Konec první světové války měl vážné důsledky pro všechny pobočky společnosti. Hranice s Rakouskem oddělila pobočku v Laa od ústředí Dürnholz a společnost v Nikolsburgu ztratila svou velkou prodejní plochu v Dolním Rakousku. Nicméně, Ferdinand sen. byl schopen rozšířit firmu a výrobní program. Po elektrifikaci jihomoravských obcí přerušil výrobu pohonných motorů a začal obchodovat s moderními sklízecími stroji.

Ferdinand Lange sr. zemřel příliš brzy v roce 1926 ve věku 50 let. Jeho náhrobní pomník, je dnes na hřbitově Grinzing ve Vídni, pochází od **brněnských kameníků Adolfa a Marie Loosových**, rodičů architekta Adolfa Loose. Malá bílá mramorová deska v podstavci pohřebního pomníku také nese název „LOOS“.

Obr. 8 Náhrobní pomník Ferdinanda Langeho staršího na hřbitově ve vídeňském Grinzingu.

Obr. 9 Výkres továrny na zemědělské stroje F. Lange v Nikolsburgu, 1945.

F. LANGE
 MASCHINEN- MOTOREN- UND PRESSENFABRIK
 NIKOLSBURG (Mähren) DÜRNHOLZ

Lange's Weinpressen

 1
 Presso mit Kreuz-Druckwerk

 2
 Presso mit einfachem Druckwerk

 3
 Presso mit doppeltem kont. Druckwerk

Beschreibung und Vorzüge:

Unsere Pressen besitzen eine überdimensionierte mit Emaillack überzogene Eisenschüssel, deren Bodenfläche strahlenförmig mit starken Rippen versehen ist. Die Spindel wird aus Spezialstahl mit starkem Flachgewinde bei besonderer Sorgfalt erzeugt und eingebaut. Die Druckwerke der Pressen sind so gewählt, daß ein anstrengender spez. Flachendruck erreicht wird; bei den Pressen Nr. 0 wird dieser mit einem einfachen Kreuzdruckwerk erreicht, die Pressen Nr. 1 bis 3 besitzen ein Fallkeildruckwerk mit einfacher Übersetzung, das ein Andrehen vom Stand aus ermöglicht. Von der Presse Nr. 3 bzw. Nr. 2 angefangen arbeitet unser kontinuierlich arbeitendes Doppelkeildruckwerk mit Kraftregulator. Bei diesem Druckwerk erfolgt sowohl bei der Hin- als auch Her-Bewegung des Antriebshebels ein Anziehen der Mutter. Durch Umstecken der Hebelbolzen erreicht man eine größere oder kleinere Kraftübersetzung, wodurch ein sauberes und vor allem rasches Pressen erreicht wird.

Die mit besonderer Sorgfalt hergestellten Dauben aus astfreier trockener Gebirgseiche sind eng gestellt und in kräftigen Stahlfreifen mit Stahlschlüssel gehalten.

Auf Wunsch und gegen Mehrberechnung liefern wir Dauben mit Stabrippen für inneren Mostabfluß. Diese Körbe sind an der Außenfläche glänzend geschossen und jede zweite Daube zwecks Reinigung ausziehbar. Zu dieser Anordnung eignen sich besonders gut unsere mit Ringsegmenten ausgestatteten Preßdeckel, die auch bei raschster Pressung unbedingt abdichten.

Weiters liefern wir auf Wunsch Mitabflußeinlagen, die den Preßvorgang sehr beschleunigen.

Diese 3 Verbesserungen in Verbindung mit einem hydr. Lange-Druckwerk auf einer Weinpresse vereinigt, bildet heute das Ideal eines jeden Weingärtners.

F. LANGE
 Erstes Spezialunternehmen für hydr. Pressen und Kellereimaschinen
 in der Republik

Größe und Preise der Pressen:

Maße	inkl. Korb, Laub, Stahlfrei	Aufschub, Stahlfrei, Hölzer	Korb, Hölzer	Drucksystem	Gew.	Preis	Anmerkungen
0	41	95	320	450	einfaches Kreuz-Druckwerk	550,-	
1	75	165	445	550	Fallkeildruckwerk	800,-	
2	120	250	525	650	Fallkeildruckwerk	1100,-	mit doppeltem kontinuierlichem Druckwerk unter Nr. 3/1000
3	180	400	650	700	Doppeltes Druckwerk	1600,-	
4	330	680	775	800	"	2100,-	
5	450	1000	885	850	"	2800,-	mit gelagerten Körben, unter Nr. 3/1000
6	1770	1650	1075	1000	"	4100,-	mit gelagerten Körben, unter Nr. 3/1000

Aufpreis für auswechselbare Dauben (innerer Mostabfluß) bei Presse Nr. 0 Kz. 50,-

Nr. 1 Kz. 45,- Nr. 2 Kz. 110,- Nr. 3 Kz. 150,- Nr. 4 Kz. 200,-
 Nr. 5 Kz. 250,- Nr. 6 Kz. 300,-

Aufpreis für Spezialpreßdeckel mit Ringsegmenten Nr. 0 Kz. 20,- Nr. 1 Kz. 30,-
 Nr. 2 Kz. 40,- Nr. 3 Kz. 55,- Nr. 4 Kz. 65,- Nr. 5 Kz. 75,-
 Nr. 6 Kz. 85,-

Die Preise verstehen sich ab Fabrik Nikolsburg exkl. Umsatzsteuer. Zubehör:
 1. Andrebstanze zum Druckwerk, 2. zweiteiliger Deckel, sowie Unterlagsriegel.
 Abweichungen in Dimension und Verbesserungen in Konstruktion vorbehalten.

Verlangen Sie Sonderlisten über unsere neuen Traubenmühlen mit und ohne Abbevorrichtung, Obstmühlen, Obstpressen, hydr. Druckwerke, hydr. Pressen bis zur größten Ausföhrung mit 2 Körben, Weingartenpflüge, Weinarmaturen, alle Kellereimaschinen und Kellereierartikel, Elektromotoren, Dreschgarnturen, Pumpen für Wein, Wasser und Fäuche für Hand- und Motorbetrieb, Pflüge, Eggen, Kalivatoren, Mäher für Gras und Getreide.

Ausführung aller Reparaturen von Weinpressen, Pumpen, Kellereiergeräten, aller Maschinen für Landwirtschaft und Gewerbe fachgemäß und billigst.

A. F. Lange, Nikolsburg

Obr. 10 Langeho presy s křížovou a jednoduchou tiskovou jednotkou a s nepřetržitě pracující dvojitou lisovací jednotkou.

Hydraulické lisy na víno jako nový úspěšný článek

Po Ferdinandu **Lange st.**, byli dva synové – **Ferdinand jun.** nákupčí a Friedrich technický vedoucí továren v Nikolsburgu a Dürnholzu. V největší vinařské oblasti České republiky jsou obzvláště dobré nové vinné lisy s hydraulickým lisováním, první v republice a design Friedricha Langeho. Obchody v roce 1938, jak se vždy říkalo ve společnosti, přinesl „**Anschluss an Österreich**“ rekordní prodejní čísla a na krátkou dobu rozšíření o dřevěné sklady a novou pilu. Sen netrval dlouho. Již v roce 1939 začala omezení jak materiální, tak personální.

Vyhoštění a vyvlastnění

Vyhnání a vyvlastnění německy mluvících obyvatel ve vzkříšeném Československu bez náhrady znamenalo konec podniku. V roce 1945 přišli Rusové; co neukradli, ale zničili, kresby spálily. To, co jim zbylo, ukradli Češi. V Dürnholzi začala destrukce firemních budov v roce 1960, poslední budova padla v roce 1976. Pokusy o pokračování českými „zlatokopy“ selhaly.

V letech 1960 až 1980 byly zničeny poslední zbytky budov. Friedrich Lange, který původně našel práci jako zámečnický v poválečném Rakousku, mohl zůstat v Rakousku se svou rodinou; Ferdinand Lange ml. byl deportován s rodinou z Rakouska do Německa a provozoval obchod se zemědělskými stroji ve Schwäbisch Hall.

Fritz Lange: Nečekané pokračování v září 2021

Vinný lis na prodej

Podivná náhoda mě přivedla k inzerátu na internetu, ve kterém byl nabízen velký koncept vína. Fotografie jasně ukázaly společnost F. Lange Nikolsburg jako výrobce a zachovalá hydraulická lisovací jednotka s originálním manometrem a dvoudílným lisovacím košem. Původním majitelem byl daňový úředník v Eisenstadtu s vinicemi v Schützensu.

Ačkoli lis měl zůstat v držení rodiny jako suvenýr po prodeji domu, úsilí o přemístění a dopravu bylo příliš velké; nový majitel pro něj navíc neměl žádné využití.

Dokonalý stav zachování tohoto rámového vinného lisu, který váží přes tunu, lze vysvětlit zcela suchým sklepem v rezidenční čtvrti Eisenstadt. Má patentovanou hydraulickou tiskovou jednotku LANGE. Vyrobil Friedrich Lange.

V roce 1934 představil „**Nikolsburger Wochenschrift**“ navržené prvky nového lisu na víno Lange, které přesně odpovídají lisu z Eisenstadtu:

Továrna na zemědělské stroje F. LANGE v Nikolsburg (Mikulově) na jižní Moravě byla první firmou v ČSR, která od roku 1932 vyráběla lisy na víno s hydraulickým tlakovým mechanismem. Tato konstrukce umožnila snadnější manipulaci a větší výtěžnost moštu než u dřívějších pákových tlakových prací. Díky pevné konstrukci rámu, speciálnímu koši s vnitřním odvodem moštu a patentovanému uzavírání obručí se mošt nedostane do kontaktu s nejmenšími železnými díly. Hydraulická tlaková jednotka vytváří tlaky až 100 000 kg s malým ručním čerpadlem na boku. Tlak se zobrazuje na manometru; pojistný ventil zabraňuje nadměrnému vytváření tlaku.

Lamely vyrobené ze suchého horského dubu bez suků, vyrobené se zvláštní pečlivostí, jsou úzké a mají drážky pro vnitřní odtok moštu. Každá druhá lišta musí být kvůli čištění vytažena. Jsou drženy na místě silnými ocelovými obručemi pomocí ocelového klíče. Lisovací deska je navržena ze dvou částí. Vřeteno je vyrobeno ze speciální oceli a má silný plochý závit.

Obr. 11 Rámový vinný lis a zaměstnanci „Transporte-Seymann“ při instalaci tiskové jednotky, 2021.

Artefakty z minulé éry

Po krátké odmlce k zamyšlení jsem si koupil tento nádherně zachovalý vinný lis a předal ho Kulturnímu spolku Jihomoravanů. Dokonalý tým ze společnosti „Transporte-Seymann“ byl schopen odborně rozebrat lis a vyzvednout jej ze sklepa jeřábem ze sousedního pozemku. Bez jakýchkoli škrábanců ocitl se lis bezpečně v muzejní vesnici Niedersulz. Nyní stojí, osvětlený Saschou Windholzem a opatřený historií společnosti, ve stodole vedle mlátičky a nově přídavného čerpadla moštu, také z Výroba F. Lange. Tyto muzejní kousky jsou nyní některé z mála artefaktů připomínajících kdysi prosperující podniky v Dürnholzu, Laa a Nikolsburgu.

Obr. 12 Secesní firemní znak z továrny na motory na vinném lisu v zámeckém muzeu Mikulov.

Die Weinpresse von gestern und von heute.

Hatte die Technik in den letzten Jahren auf dem Gebiete der Landwirtschaft umwälzende Neuerungen gebracht, so wurde auf dem Gebiete der Kelterwirtschaft nichts Neues geschaffen, obwohl besonders die Weinpreise längst nicht mehr den Anforderungen entsprach. Da besaßte sich im Jahre 1932 die Fa. Lange in Nikolsburg als erstes Unternehmen in der Republik mit dem Bau neuer, der Zeit entsprechender Weinpresse, deren Anschaffung auch preislich dem kleinen und mittleren Weingärtner möglich ist. Mit der Schaffung des pat. hydr. Lange-Druckwerkes war der

hydr. „Lange“-Druckwerk, 1 Zgl.

erste Schritt dazu getan. Durch eine sinnreiche Konstruktion ist es bei diesem Apparat möglich, ohne jedwede Betriebskosten mittels einer

hydr. „Lange“-Druckwerk, 2 Zgl.

kleinen Handpumpe Drücke von 25.000 kg bei den kleinsten und bis 100.000 kg bei den größten hydr. Lange-Druckwerken zu erreichen. Die Bedienung des Druckwerkes ist so einfach, daß ein 12jähr. Knabe mit Leichtigkeit die größte Presse bedienen kann. Ein Sicherheitsventil verhindert eine zu hohe Druckerzeugung, es ist daher der Betrieb mit dem Druckwerk gänzlich gefahrlos und unbedingt verläßlich. Zum Betrieb des Druckwerkes ist weder Wai-

Lange's hydr. Schüsselpresse

fer, elektrischer Strom, oder sonstiger Kraftantrieb, wie dies bei den bisherigen hydr. Pressen der Fall war, notwendig.

Während bei den größten Steinpressen, wie diese in unserer Gegend vorhanden sind, die Steine ca 15 Meterzentner wiegen und der „Baum“ der Presse eine Hebelüberhöhung 1:5 bewirkt, diese Pressen also einen Druck auf das Preßgut von 7.500 kg erzielen, erreichen Schüsselpressen mit doppelter Überhöhung einen Druck von 6.000, 8.000 bis höchstens 10.000 kg. Trotz des höheren Druckes der Schüsselpressen arbeiten die Steinpressen rationeller. Wie ist dies zu erklären? Ist der Stein aufgewunden, so übt er einen ununterbrochenen Druck auf das Preßgut aus, während die Hebelpresse nur in dem Moment des Aufwehens den hohen Druck erzielt und mit jedem Abtropfen des Mostes sehr rasch an Druck verliert.

Diesem Uebelstand hilft nun das hydr. Lange-Druckwerk ab. Es erzielt nicht nur den vielfachen Druck der beiden Pressen, der Druck hält auch längere Zeit ohne zu pumpen an und wird am Manometer angezeigt. Von autoritativen Stellen durchgeführte und beglaubigte Versuche haben ergeben, daß in der halben Zeit auf ein und derselben Presse bei gleichem Preßgut mit dem hydr. Lange-Druckwerk um 10% mehr Saftausbeute erzielt wurde, als mit dem normalen Hebeldruckwerk. Die große Rentabilität in Folge der sauberen Arbeit und der weit größeren Ausbeute der Maische, sowie die Einfachheit in der Handhabung des hydr. Lange-Druckwerkes, als auch die durch das rasche Pressen erzielte bessere Qualität des Mostes machten das hydr. Lange-Druckwerk so beliebt, daß bereits heute an hundert hydr. Druckwerke geliefert werden konnten. Begünstigt wird die rasche Verbreitung dadurch, daß das Lange-Druckwerk ohne Schwierigkeit an jede bestehende Schüssel-Stein oder Tau-Presse, also an jede Presse anmontiert werden kann.

Für den größeren Weinproduzenten brach-

te die Firma durchwegs Gestaltpressen in starker Rahmenkonstruktion heraus, die mit einem Holzbier und Spezialkörben mit innerem Most-

Langes's hydr. Rahmenpresse

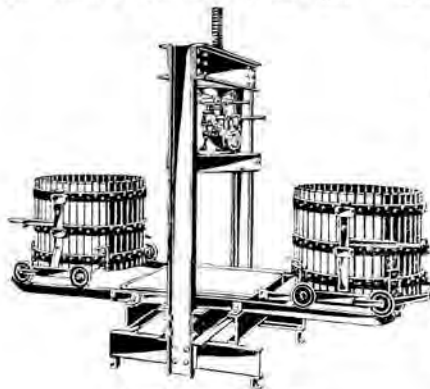
abfluß, als auch Patentverschlüß der Reifen versehen sind und bei welchen der Most daher nicht mit den kleinsten Eizentellen in Berührung kommt. Diese Pressen sind daher zur Erzeugung der heute verlangten reintonigen Spitzenweine annehmbar.

Die einfachste Bauart ist die normale Rahmenpresse mit 2 bzw. 4-teiligem Korb. Langes's Schnellpresse hat einen auf ausziehenden

Lange's hydr. Schnellpresse

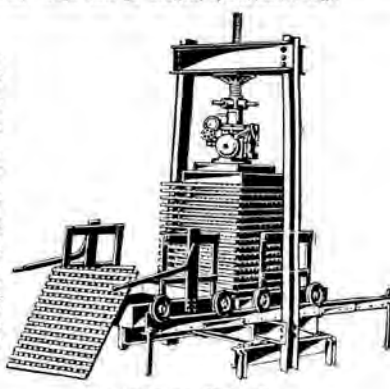
rer Bahn fahrenden Korb, der, nachdem er ausgefahren ist, mittels Patentverschlüß mit einem Griff etwas geöffnet wird und die ausgepreßten Treberballen, ohne einen Handgriff dazu tun zu müssen, herabfallen läßt.

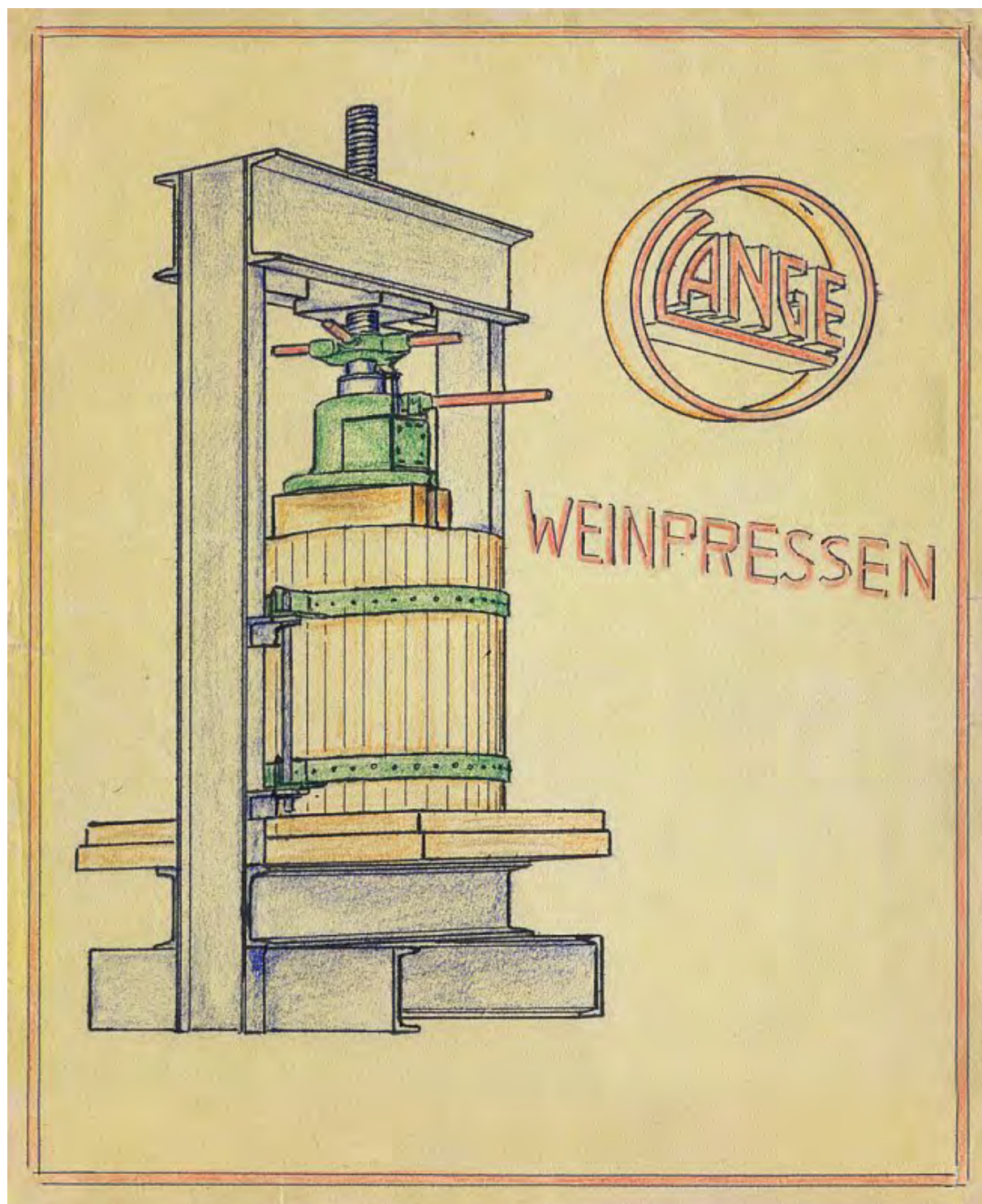
Lange's hydr. Erpreßpresse

Für Großbetriebe wurde die Erpreßpresse mit zwei ausfahrbaren Körben geschaffen, für Obst- und Fruchtpressereien wurde eine neue Presse nach dem im Auslande bereits erprobten und bewährten Packsystem geschaffen.

Durch gut organisierte Serien-erzeugung konnten die Preise der hydr. Lange-Druckwerke so herabgesetzt werden, daß heute jedem Weingärtner die Anschaffung derselben möglich ist. Kein Weingärtner, der sich nicht selbst schaden will, darf daher die Anschaffung des gewinnbringenden Lange-Druckwerkes verabsäumen, umso mehr die einheimische, in dem besten Maße stehende Erzeugungsfirma Gewähr für einwandfreie und solide Bedienung gibt und weitgehendst durch Zahlungs-Erleichterungen entgegenkommt.

Lange's hydr. Packpresse

Obr. 14 Výkres rámového vinného lisu LANGE s hydraulickou tlakovou jednotkou a dvoudílným lisovacím košem.

Obr. 15 Memorabilia firem M. a F. Lange ve stodole na Südmährerhof v Museumsdorf Niedersulz.

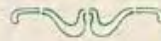
F. Lange

Telegramm-Adresse :
Motorlange Nikolsburg.

Spezial-Fabrik
für Motore und Maschinen

Nikolsburg.

Nikolsburg, den 21./3. 1914 19

Herren

Ruppert Moser & Genossen

B e r n h a r d s t h a l)

Fabrikation
der neuesten nach eigenem System
verbesserten

BENZINMOTORE

für gewerbliche und landwirtschaft-
liche Zwecke.

ROHÖLMOTORE,

verbessertes Dieselsystem, in liegender
und stehender Ausführung.

Motor-Dreschgarnituren

Motor-Pflüge

Motor-Mähmaschinen.

Alle Arten Pflüge
und Acker-Gerätschaften.

Universal-Säemaschinen
nach best bewährtem System

**Getreide- und
Gras-Mähmaschinen**

Pferderechen.

Sehr leicht gehende

Hand- u. Göpel-Dreschmaschinen

PUTZMÜHLEN, TRIEURE,

alle Arten Häcksler u. Rübenschneider

Schrotmühlen,

ferner die dauerhaftesten Jauche- und

Brunnen-Pumpen

sowie **Wasserleitungs-Anlagen**

für Gemeinden,
Meierhöfe, Milchgenossenschaften etc.

Automatische Viehtränken.

WEINPRESSEN

in allen Größen mit doppelt
wirkendem Druckwerk.

Trauben-Quetscher,

Pressspindeln,

komplette Werkstatt-Einrichtungen
und **Transmissions-Anlagen**

für Schlosser, Tischler, Secher, Bäcker,
Müller, Ziegeleien etc. etc.

Sämtliche Lieferungen erfolgen unter
vollster Garantie zu den billigsten
Preisen und kulantesten Bedingungen.

Ich erhielt Ihr werthes Schreiben
vom 19.d.M. und sehe ich mich gezwungen, Ihnen
die mir retournierte Rechnung mit dem Hinweise
darauf wieder zu übersenden, da ich, wie Sie
aus der am mitfolgenden Bestellscheine blau
unterstrichenen Garantieklausel ansehen, in der
Weise garantiere, dass ich alle infolge Materi-
alienfehlers innerhalb der Garantiezeit (bei Ihnen
1 Jahr laut von Ihnen unterfertigten Schlussrie-
res) gebrochenen Gegenstände kostenlos umtau-
sche, wenn selbe franko retourniert werden.

Weder ich, noch eine andere Firma
kann die verschiedenen Fahrten zu einem Motor
sowie die infolge natürlicher Abnutzung notwen-
digen kleinen Reparaturen kostenlos durchfüh-

ren und kann ich nicht umhin die von Ihnen vertretene Ansicht als sonderbar zu bezeichnen.

In Ihrem obzitiertem Schreiben führen Sie an, eine Zündstiftisolierringe, während Ihnen ganz bestimmt 2 Stück solche zugesandt wurden.

Mit Bezug auf die angeführte Garantieklausel muss ich auch noch erwähnen, dass meine Ihnen zugegangene Rechnung, über die im Jahre 1913 & 1914 vorgenommenen Reparaturen, sowie Montagen etz. vollkommen zu Recht besteht weshalb ich auch um gefälligen umgehenden Begleich der Rechnung höflichst ersuche und die Rechnung Ihnen abermals zugeht.

Sonst gerne zu Diensten, zeichne ich

hochachtend

F. Lange
**MOTOREN-FABRIK
F. LANGE
NIKOLSBURG.**

Obrázkový adresář

Mathias a Ferdinand Lange před továrnou na stroje v Nikolsburgu, 1907.....	titulní strana
Obr. 1 Stodola u Südmährerhofu v muzejní obci Niedersulz.....	2
Obr. 2 Matthias Lange v galavečoně FF Dürnholz, kolem roku 1910.....	3
Obr. 3 Výkres továrny na zemědělské stroje M. Lange v Dürnholzu, 1938.....	4
Obr. 4 Pobočka v Laa/Thaya.....	4
Obr. 5 Novinový inzerát strojního zámečnicka Mathias Lange z roku 1887.	5
Obr. 6 Novinový inzerát „Vřetena a vinné lisy“ firmy Mathias Lange z roku 1887.....	5
Obr. 7 Mathias a Ferdinand Lange sen. se zaměstnanci v pobočce Nikolsburg, kolem 1907.....	6
Obr. 8 Náhrobní pomník Ferdinanda Langeho staršího na hřbitově ve vídeňském Grinzingu....	7
Obr. 9 Výkres továrny na zemědělské stroje F. Lange v Nikolsburgu, 1945.....	8
Obr. 10 Langeho presy s křížovou a jednoduchou tiskovou jednotkou a s nepřetržitě pracující dvojitou lisovací jednotkou.....	8
Obr. 11 Rámový vinný lis a zaměstnanci „Transporte-Seymann“ při instalaci tiskové jednotky, 2021.....	10
Obr. 12 Secesní firemní znak z továrny na motory na vinném lisu v zámecké muzeum Mikulov.	10
Obr. 13 Reklama v „Nikolsburger Wochenschrift“, 1934.....	11
Obr. 14 Výkres rámového vinného lisu LANGE s hydraulickou tiskařskou jednotkou a dvoudílným lisovacím košem.	12
Obr. 15 Memorabilia firem M. a F. Lange ve stodole na Südmährerhof v Museumsdorf Niedersulz.	13
Obr. 16 Dopis Ruppertu Moserovi a soudruhům z 21. března 1914.....	14

Zdroj obrázků

Titulní strana © Fritz Lange / Archiv Fritz Lange

Ilustrace 1 © Sascha Windholz, 2021

Ilustrace 2 © Boris Hendler, Wien / Archiv Fritz Lange

Ilustrace 3–7, 9, 10, 13, 14 und 16 © Archiv Fritz Lange

Ilustrace 8 © Fritz Lange, 2010 und 2011

Ilustrace 11 © Fritz Lange, 2021

Ilustrace 12 © Fritz Lange, 2015

Ilustrace 15 © Christian Werner, Fotoclub Ernstbrunn, 2021

Fritz Lange ... o osobě, publikacích, ...

[RegioWiki](#)

[Publikationen](#) ... 2003–2022

[140 Jahre Freiwillige Feuerwehr Dürnholz \[Drnholec\]](#) ... April 2015

[Das Beigl-Kreuz in Oberwisternitz \[Horní Věstonice\]](#) ... August 2020

[Das Schloss Nennowitz \[Brněnské Ivanovice\]](#),

1919–1945 Das Beiglschloss in Nennowitz ... Mai 2021 / květen 2021

[Die Maschinenfabrik Lange in Dürnholz \[Drnholec\] und Nikolsburg \[Mikulov\]](#) ... AT ... Oktober 2021

Továrny na zemědělské stroje M. Lange a F. Lange v Dürnholz (Drnholci), Nikolsburg (Mikulově)
a Laa an der Thaya ... CZ ... srpen 2022

Sestavili Dieter Friedl a Fritz Lange v říjnu 2021.

Do češtiny přeložil Jan Pihar sen. srpen 2022.

Poslední změna / Dodatek 28. srpen 2022.